

AAARGH

ČESKY A SLOVENSKY

Holocaust nebyl!?

Současný stav hnutí popíračů holocaustu

[Jan Maršák](#)

Holocaust (šoa) - pronásledování a záměrná genocida židů, Romů a dalších skupin, jež nacisté považovali za méněcenné - patří k nejhroznějším zkušenostem celých lidských dějin. Pouze Židů bylo zavražděno mezi 5 - 6 000 000. Již od konce II. světové války se objevují pokusy tuto historickou realitu zpochybnit. Postupně se vytvořilo hnutí "popíračů holocaustu" (*holocaust deniers*), které působí v mnoha zemích světa. Jedinci a organizace hlásící se k tomuto směru dezinterpretují, překrucují nebo zcela zamlčují historická fakta o genocidě židovského národa. Prosazují ideologii ("revisionismus" či "negationismus"), podle které nacistické vyhlazování židů neexistovalo, ale je to mýtus, lež nebo smyšlenka.

Zpočátku existence bylo hnutí poměrně izolované, ale v několika posledních desetiletích zažívá nebývalý rozvoj, což je důsledek změny strategických prostředků zejména v propagaci myšlenky, že "holocaust nebyl". Podle profesorky Debory Lipstadt (nejznámější bojovnice proti popíračům) popírání holocaustu, které má v západní a střední Evropě pevné kořeny, se v posledních letech projevilo po celém světě. Zlom je možné identifikovat ve chvíli, kdy popírači začali označovat své argumenty o holocaustu jako "vědecky podložené a vědecky zdůvodnitelné".

Historie hnutí

Historický revisionismus existuje již od dvacátých let minulého století. Předválečný revisionismus, který se soustředil na kritický výklad role americké vlády za první světové války a poválečné popírání holocaustu jsou spojeny především proněmecky orientovaným stanoviskem. Kritický postoj se ovšem u řady reprezentantů revisionistické školy postupně změnil v obranu nacistického režimu a jeho apologetiku (průkazná je tato změna například u amerického historika Harry Elmera Barnese).

Evropská větev revisionismu se začala konstituovat ihned po druhé světové válce. Maurice Bardeché vydal v roce 1948 knihu *Nuremberg or the Promised Land*, ve které tvrdil, že dokumenty o holocaustu byly zfalšovány a pod pojmem "konečné řešení" byl míněn pouze transfer evropských židů do ghet na východě Evropy.

Bardeché se snažil mimo jiné dokázat, že židé nejsou obětmi nacionálního socialismu, ale jsou naopak vinni za následky druhé světové války. Za další "otce zakladatele" popíračského hnutí v Evropě je možné považovat Paula Rassiniera (přestože prošel koncentračním táborem Buchenwald), Konstantina Hierla a Petera Kleista. Argumentační páteř amerického revisionismu po roce 1945 tvoří dílo H. E. Barnese, D. L. Hogana, A. J. P. Tailora a F. P. Jockeyho. Barnes jako první prohlásil, že čísla o zavražděných židech byla "přehnaná". Citace prací těchto autorů publikovaných textů se vyskytuje v naprosté většině současných amerických revisionistických prací.

Druhá generace "revizionistů", která se objevila v 70. letech, se soustředila na úplné zpochybnění samotné existence holocaustu a plynových komor v německých nacistických táborech. Přelomovým okamžikem pro toto období, ale i ve vývoji celého hnutí, bylo vydání knihy Artura Butze: *Hoax of XX. Century (Podvod 20. století)*. "Podvod 20. století" je více než knižní zdroj pro revizionisty, pro ně tato kniha tvoří paradigma. Druhým revisionistickým "bestsellerem" se stala kniha Richarda Harwoodse *Did Six Million Really Die?(Zemřelo skutečně šest milionů?)*, jejíž vydání znamenalo soudní proces s další významnou figurou celého hnutí Ernstem Zündelem.

V současné době se představitelé hnutí zaměřují na vykreslení obrazu hnutí jako bojovníků za prosazení "vědecké pravdy". Začaly se psát vědecky se tvářící publikace, studie a zprávy. U soudních procesů s popírači jsou vždy povoláváni různí experti, kteří předkládají "zaručené a vědecky ověřené" důkazy o tom, že holocaust neproběhl. Pravděpodobně nejznámější je v této souvislosti zpráva, kterou vypracoval Fred A. Leuchter. Zpráva měla prokázat, že plynové komory v Osvětimi-Birkenau neexistovaly.

Soudy u kterých Leuchter se svou zprávou vystupoval odmítly uznat Leuchtera jako způsobilého k vypracovávání expertních posudků. V komunitě popíračů je zpráva (Leuchter Report - An Engineering Report on the Alleged Execution Chambers at Auschwitz, Birkenau, and Majdanek, Poland) přesto považována za neotřesitelný důkaz neexistence komor.

Organizace hnutí

Zásadními otázkami, které musí řešit každé existující hnutí jsou: jak šířit své vize a ideje, jak mobilizovat stávající členy hnutí, jak získávat členy nové a jakou zvolit formu působení. Popírači holocaustu zakládají především tzv. "instituty" a "výbory" (Adelaide Institute, Institute for Historical Review, Committee for Open Debate on the Holocaust, Liberty Lobby).

Všechny popíračské instituty se snaží legitimizovat názor, že holocaust neexistoval. Vytváření "nezávislých" historických institutů je činností, které dávají popírači nejvyšší prioritu. Vnější forma je nesporně velmi důležitá, již samotné názvy organizací mají naznačit, že se jedná o seriózní vědecké instituce či analytické skupiny prosazující "otevření" debaty o holocaustu. Organizace propagující "osvětivskou lež" se také skrývají za různé druhy skupin, které dohlížejí na dodržování lidských práv (americká organizace Liberty Lobby nebo australský Victorian Council for Civil Liberties). Citlivost otázky lidských práv v současném euroatlantickém prostoru způsobila, že mnohé z těchto skupin nemají u veřejnosti nálepku rasistů či antisemitů. Podle profesorky Lipstadt jde o součást strategie, jejíž pomocí toto hnutí infiltruje do hlavního proudu občanské společnosti.

Hnutí popíračů nemá jednu centrální organizační jednotku či jednotnou hierarchickou architekturu. Systém tvoří mnoho nezávislých buněk, které jsou spojeny jednotným ideologickým konceptem, nikoli uniformní strukturou. V každé západoevropské zemi existuje mnoho skupin, které se zabývají zpochybňováním případně popíráním holocaustu.

Nejvýznamnější popíračskou institucí je Institut pro historickou revizi (Institute for Historical Review - IHR), který byl založen v roce 1979 již zmiňovanou Liberty Lobby. Soustředí se na vydávání publikací a organizování revisionistických aktivit (konference, semináře, kampaně). Institut tvoří rozsáhlá "pavučina" propagandistů z mnoha zemí světa. Vůdčími aktivisty jsou Mark Weber, Bradley Smith (zakladatel CODOH) a Fred Leuchter (USA); Ernst Zündel (Kanada); David Irving (Anglie); Robert Faurisson (Francie); Carlo Mattogno (Itálie); a Ahmed Rami (Švédsko), kteří jsou zároveň čelnými představiteli hnutí ve svých zemích. V Institute for Historical Review se tak propojují špičky hnutí.

Činnost IHR je koncentrována na šíření časopisu Journal of Historical Review, který je nejdůležitějším popíračským periodikem. Časopis napodobuje standardní akademické publikace:

typem, články, referencemi (odkazy), přebalem. Jedná se o další velmi účinnou strategii popíračů, která je zastřena i tím, že v periodiku jsou otiskovány práce bez jakékoli souvislosti s holocaustem. Má totiž ukázat (či dokázat), že se popírači soustředí na různé etapy historie (nikoli pouze na holocaust) a jsou vedeni pouze snahou odhalit pravdu. IHR a jeho činnost zejména na poli "vědeckého zdůvodnění neexistence holocaustu" je tak atraktivní pro neonacisty, antisemity a rasisty (materiály IHR jsou citovány organizacemi jako Ku-Klux-Klan, American Nazi Party, NSDAP-AO a National Alliance).

Významní aktéři hnutí

U popíračů se nesetkáváme s jedním vůdcem, ale spíše s významnými aktéry, kteří se podílejí na propagaci hnutí různými formami. Komponenty ideologického diskursu popíračů (německý nacionalismus, neonacismus, antikomunismus, antisionismus, antisemitismus) jsou nacházeny v různých formách a proporcích, které závisejí na autorovi. Pravděpodobně nejvýznamnější postavou celého hnutí je v současnosti David Irving. V popíračských kruzích je považován za elitní historika i přesto, že historii nikdy nevystudoval. Jeho knihy o druhé světové válce jsou velmi populární a jsou běžně dostupné i v české knižní distribuci. Rovněž české knihovny obsahují výtisky Irvingových knih.

Zásadní koncept, který David Irving prosazuje ve svých knihách, je, že nacistický vůdce Adolf Hitler nevěděl o "konečném řešení" ani o Osvětimi. David Irving se snaží dokázat, že "konečné řešení" bylo vytvořeno Himmlerem a drženo před Hitlerem v tajnosti, navzdory formálního příkazu, který dal německý kancléř v listopadu 1941, nevyhlazovat židovské obyvatelstvo. V knize *Hitler's War* (v ČR pod názvem *Hitlerova válka a válečná stezka let 1933-1945*) napsal, že neexistuje důkaz o tom, že by Hitler dal rozkaz ke zničení židů. Irving byl několikrát kvůli manipulaci s důkazy před soudem v různých zemích. Některé státy mu dokonce zakázaly vstup na svá území. Podle časopisu *Skeptic* David Irving nemůže legálně vstoupit na půdu Kanady, Nového Zélandu, Itálie, Německa a Jižní Afriky. Zdeněk Zbořil v doslovu ke knize D. Lipstadt *Popírání holocaustu* (Paseka, 2001) napsal, že "Irvingova politická agitace přesahuje hranice běžné neonacistické propagandy, je prezentována jako vědecká literatura a právě tato vědeckost je Irvingovým hlavním argumentem".

Zcela odlišným, ale ne méně významným aktérem je německým občan žijící od roku 1957 v Kanadě Ernst Zündel. Popírá holocaust velmi agresivní formou a vede cílenou kampaň zaměřenou na ospravedlnění Adolfa Hitlera. Pokouší se podporou lži o holocaustu odstranit z nacismu stigma genocidního režimu. K šíření svých myšlenek vytvořil Ernst Zündel svoji malou multimediální říši, do které spadá vydavatelství (Samisdat Publishing), rádiová stanice, televizní kanál a četné webové stránky.

Samisdat Publishing se orientuje na vydávání neonacistických, antisemitských a jiných nenávistných materiálů. Prodává také nahrávky Hitlerových projevů, kopie nacistických filmů či kazety s pochody SS. Produkci svého vydavatelství Zündel samozřejmě nabízí i na Internetu. V hnutí se Zündel proslavil vydáním několika knižních titulů. Zejména kanadským vydáním knihy R. Harwoodse *Did six million really die?*. Za vydání knihy byl posléze obžalován a odsouzen. Ernst Zündel o sobě často prohlašuje, že je bojovníkem za lidská práva. Dokonce se nazývá "bílým Martinem Lutherem Kingem".

Popírači holocaustu a komunikační prostředky

Hlavním cílem popíračů je získat publicitu. Popírači holocaustu se snaží dostat do médií, která jsou v současnosti nejdůležitějším informačním zdrojem, za každou cenu a pro dosažení tohoto cíle volí různé postupy. Jako konvenční je možné označit obesílání redakcí nejrůznějších tiskovin články o neexistenci holocaustu. Přední představitelé hnutí ve Spojených státech často volili zveřejňování inzerátů s texty zpochybňujícími holocaust zejména v univerzitních časopisech, aby upoutali pozornost.

Další metodou propagace, kterou přední reprezentanti hnutí využívají, je zakrývání popírání bojem za lidská práva. Popírači tvrdí, že jsou ve své podstatě bojovníky za svobodu projevu. Svoboda projevu tvoří základ západní demokratické tradice a tak pokud někdo tvrdí, že je mu upírána, média mu reflexivně věnují pozornost. Tak dochází k rozšiřování popíračských myšlenek do veřejného prostoru.

Účinnost metody boje za lidská práva se zvyšuje v kombinaci s motivem "mučednictví", který se vyskytne v projevu popíračů ve chvíli, kdy v některých zemích dojde k soudnímu procesu s některým z nich. Aspekt obětování se ve prospěch lidských práv nesporně zasahuje určitou skupinu obyvatel západní Evropy a Severní Ameriky. Popírači se následně prezentují jako oběti, které společnost trestá i přesto, že přinášejí "pravdu o historii" a bojují proti "největší lži dějin".

Důležité je analyzovat vystupování popíračů při soudních procesech. Při těchto aktech dochází k výrazným průnikům popíračských konstrukcí do veřejného prostoru. Popírači si počínají velmi obratně v úsilí dostat se do médií a sdělit tam svou "definitivní odhalení mýtu o holocaustu". Mezi nejznámější soudní střety patří případy Ernsta Zündela proti kanadské vládě a Davida Irvinga proti Deborah Lipstadt (resp. vydavateli jejích publikací Penguin Books - blíže o procesu viz. www.holocaustdenialontrial.org). Ernst Zündel celý soudní proces, který byl proti němu veden za vydání knihy R. Harwoodse (*Did Six Million Really Die?*), využil k šíření myšlenek agresivního popírání holocaustu. Poměrně úspěšně celé líčení prezentoval jako vládní (potažmo židovský) boj proti svobodě projevu. Objevoval se u soudu oblečen do neprůstředlné vesty s nápisem "svoboda projevu" (freedom of speech).

Zündel byl celkově nižšími soudy dvakrát odsouzen, ale Nejvyšší soud rozhodl v roce 1992, že část zákona, podle které byl Zündel souzen, je protiústavní. Soudkyně nejvyššího soudu zdůvodnila své rozhodnutí tím, že literatura popírající holocaust neobsahuje "násilný čin" (violent act) a Charta lidských práv poskytuje ochranu pro práva na "vyjádření minoritního názoru, jakkoli může být nepopulární". Osvobození nejvyšším soudem bylo celou popíračskou komunitou vnímáno jako velké vítězství a Zündel byl nazýván bojovníkem za občanské svobody a práva.

Případ Davida Irvinga se liší od Zündelova případu. David Irving totiž vznesl žalobu sám. Zažaloval v roce 1996 Penguin Book a Deborah Lipstadt za to, že ho označili jako "popírače holocaustu" a poškodili tím jeho pověst historika. Ve své knize (*Denying the Holocaust: The Growing Assault on Truth and Memory*) Lipstadt argumentovala, že Irving byl ideologem spojeným s krajně pravicovými skupinami. Irving to samozřejmě odmítal (přesto, že existují prokazatelné důkazy o jeho napojení na pravicové extremisty z Německé lidové unie nebo americké National Alliance).

Soudce Charles Gray žalobu odmítl a Irving soudní při prohrál, stejně dopadl i s odvoláním proti rozhodnutí soudu. Přes neúspěch obou pokusů soudně dokázat, že nepatří k popíračům, dosáhl Irving žádané medializace vlastního případu. Podařilo se mu ve veřejném prostoru vyslovit své názory. Irving se prezentoval jako "psanec z normální společnosti" a nositel "verbální žluté hvězdy". Během procesu demonstroval své názory prostřednictvím televize, deníků a rozhlasu a tím ho využil ve svůj prospěch. Konstatoval, že je s výsledkem proces spokojen, neboť se dokázal obhájit proti skupině historiků.

Internet jako dominantní nástroj komunikace popíračů

David Sitman ze Stephen Roth Institute for the Study of Contemporary Anti-Semitism and Racism v publikaci *Anti-Semitism Worldwide 1998/9* vymezil čtyři hlavní důvody, které vedou extremisty k zájmu o Internet:

1) skupiny rozšiřující nenávist mohou operovat jednodušeji a vyhnout se kolizi s právním řádem v zemích, kde je rozšiřování nenávistných materiálů zakázáno,

- 2) velké množství materiálů může být rozšiřováno s relativně nízkými náklady – emailová propagace (rozesílání spamů),
- 3) antisemité a rasisté jsou odvážnější vzhledem k lhostejnosti části provozovatelů serverů,
- 4) klamné (matoucí) a falešné informace jsou dostupné i těm, kteří nejsou schopni rozlišit mezi fakty a skutečností.

Dalším důležitým důvodem využívání internetu je koordinace jednotlivých skupin a přenos informací mezi těmito skupinami. Skupiny hlásící se ke všem směrům nenávisti jsou s pomocí Internetu schopny sledovat činnost podobných skupin po celém světě. Geografická poloha se stala irelevantní hodnotou. Internet vytváří pole pro nové formy organizací, které se začnou konstitovat nikoli uvnitř státních hranic, ale mimo ně, budou nad-národní. Kvantitativní nárůst použití Internetu extremisty dosáhl kvalitativně nové dimenze "informačního sesítování" (information networking). "Sesítované" skupiny tak tvoří obtížně monitorovatelnou, ale přitom rozsáhlou a efektivně spolupracující organizaci.

Jedním z proudů, který Internet využívá velice aktivně jsou popírači holocaustu. Celý svět popíračské internetové propagandy je založen na tvrzení, že holocaust je lež a je součástí židovského spiknutí, které má za účel ovládnutí světa. Popíračské skupiny jsou díky komunikačním technologiím vzájemně propojeny a navzájem se podporují. Na svých internetových stránkách na sebe odkazují a vytvářejí uzavřený kruh odkazů tak, aby se návštěvník stránek seznámil s celou škálou skupin. Internet je hnutím využíván k šíření dezinformací, k mobilizaci členů, k náboru nových aktivistů a k získávání finanční podpory. Všechny hlavní popíračské instituce a všichni hlavní popírači mají na světové síti své vlastní stránky. "Síť sítí" se vzhledem ke své nekontrolovatelnosti, stává hlavním médiem pro šíření domněnek o neexistenci holocaustu.

Internet je popírači využíván i při soudních sporech. Pokud je v nějaké zemi obžalován některý z významných členů hnutí je vedena rozsáhlá kampaň za jeho propuštění. Většina webových stránek, které nějakým způsobem souvisejí s popíračským hnutím, pak obsahuje výzvu na osvobození "vězně svědomí". Připojeny jsou vždy i adresy kam směřovat dopisy či emaily požadující propuštění. Po Internetu je realizován rovněž sběr finančních prostředků na zaplacení právních služeb. Popírači tak oslovují prostřednictvím Internetu mnoho skupin po celém světě a velice obratně využívají mobilizačního a násobícího efektu sítě.

Metody manipulace - "vědecká hodnota"

Pro hnutí popíračů je typických několik sofistických metod, kterými získávají stále nové příznivce a daří se jim pronikat stále hlouběji do společenských struktur, přičemž kombinace těchto taktik s dopadem Internetu je velice efektivní. Principiální důležitost v posledních letech popírači přikládají tomu, aby veškerá jejich činnost měla znaky vědeckého bádání a výzkumu. Publikace jsou psány tak, aby navodily dojem autorova zájmu pouze o vědecky prokázanou pravdu. Použití metod přírodních věd má ukázat, že plynové komory ve vyhlazovacích táborech nemohly být nikdy funkční jako nástroj masových vražd. Odkaz na vědeckou hodnotu je velmi působivý a má u čtenáře navodit dojem pravdivosti zveřejněné studie.

Související strategií je pečlivé nazývání předních činitelů hnutí za "akademické odborníky" či "historiky". Pokud je někdo označen jako "specialista" má velkou naději na to být za něj uznán i širším okruhem veřejnosti, pokud se bude jako specialista označovat dostatečně dlouho. Mnozí nejvyšší představitelé hnutí popíračů nicméně nemají žádné akademické tituly v oborech ke kterým se vyjadřují – Irving k historii, Leuchter k válečným plynovým komorám (Leuchterova zpráva se přes všechny negativní výroky o ní, přes všechny studie dokazující její metodologickou chybnost, stala mezinárodním revisionistickým bestsellerem).

Stále stejně – přitom účinněji

Popírání holocaustu se stalo součástí ideologické výbavy pravicových i levicových politických extremistů. Argumenty popíračů se vyskytly v programových dokumentech francouzské Národní aliance (její předseda J. M. Le Pen o holocaustu prohlásil, že se jednalo o "historický detail"), německé Lidové fronty (DVU je aktivní formací vyhledávající kontakty na popírače holocaustu) či ruských Liberálních demokratů. V České republice se popírání holocaustu objevilo například v projevech členů Sdružení pro republiky - Republikánské strany Československa (zejména ve stranickém tiskovině *Republika*) či Národní aliance. Zemský vedoucí NA Vladimír Skoupý byl před čtyřmi lety zatčen a obviněn z trestného činu podpory a propagace hnutí směřujících k potlačování práv a svobod občanů podle §260 a §261 trestního zákona poté, co veřejně zpochybnil existenci holocaustu (vyšetřování bylo později zastaveno). V některých zemích (Itálie, Francie, Austrálie, Švédsko) není revisionismus specialitou extrémní pravice, ale i skupin hlásících se k extrémní levici.

Hnutí popíračů holocaustu se vyvíjí již několik desítek let, ale až v posledních letech se přetvořilo ve skutečně mezinárodní strukturu, která má své opěrné body v mnoha zemích po celém světě. Ukázalo se, že popírači velmi efektivně využívají možností nových komunikačních technologií k šíření "osvětimské lži". Témata revisionistů zůstávají nicméně stále stejná: neexistoval holocaust, nebyly plynové komory a nacismus nebyl zločinný režim.

Zdroje k problematice popírání holocaustu

"Revisionism" in Germany and Austria: The Evolution of a Doctrine, in: Kurthen, H. – Erb, R. – Bergmann W. (eds., 1997): *Anti-Semitism and Xenophobia in Germany after Unification*, New York-Oxford 1997. On-line (<http://www.doew.at/information/mitarbeiter/beitraege/revisionism.html>).

Dawidowicz, L. S. (1997): *The Holocaust and the Historians*. Cambridge, Harvard University Press.

Frankl, M. (2001): *Kanárci v dole. Nad knihou Debory E. Lipstadt Popírání holocaustu*. On-line (<http://www.holocaust.cz/cz2/resources/bib/reviews/lipstadt>).

Fresco, N. (1981): *The Denial of the Dead on the Faurisson Affair*. On-line: <http://www.anti-rev.org/textes/Fresco81a/>.

Funke, H. (2000): *David Irving, Holocaust Denial, and his Connections to Right-Wing Extremists and Neo-National Socialism (Neo-Nazism) in Germany*. On-line (<http://www.hdot.org/evidence/funke000.asp>).

Grygar, J. (2000): *Máme přijmout zákon proti šíření osvětimské lži?*. Lidové noviny, Orientace, 11. 3. 2000.

Hasian, M. J. (2002): *Holocaust denial debates: The symbolic significance of Irving V. Penguin & Lipstadt* Communication Studies, vol. 53, no. 2, pg. 129-150. On-line (<http://gateway.proquest.com/>).

Kárný, M. (1998): *Popírání šoa v Čechách*. Roš Chodeš, roč. 60, březen 1998. On-line (http://www.holocaust.cz/cz2/resources/ros_chodes/1998/1998).

Lipstadt, D. E. (2001): *Popírání holocaustu*. Praha, Paseka.

Miele, F. (1994): *Giving the Devil his Due: Holocaust Revisionism as a Test Case for Free Speech and the Skeptical Ethic*. Skeptic, vol. 2, no. 4, pg. 58-70. On-line (www.skeptic.com).

Mock, R. K. (1999): *Countering anti-semitism and hate in Canada today: legal/legislative remedies and current realities*, Anti-Semitism Worldwide 1998/9, The Stephen Roth Institute for the Study of Contemporary Anti-Semitism and Racism, Tel Aviv University, On-line (<http://www.tau.ac.il/Anti-Semitism/asw98-9/mock.html>).

Najarian, J. (1997): *Gnawing at history: The rhetoric of Holocaust denial*, The Midwest Quarterly, Vol. 39, no. 1, pg. 74 – 89. On-line (<http://gateway.proquest.com/>).

Nekvapil, V. (2003): *Antisemitismus u nás. Přehled situace v České republice po roce 1989*. On-line http://www.holocaust.cz/cz2/resources/ros_chodes/2003/02/nekvapil).

Sitman, D. (1999): *Hate on the Internet: A Cause for Concern?*, Anti-Semitism Worldwide 1998/9, The Stephen Roth Institute for the Study of Contemporary Anti-Semitism and Racism Tel Aviv University. On-line (<http://www.tau.ac.il/Anti-Semitism/asw98-9/sitman.html>).

Vidal-Naquet, P. (1992): *Assassins of Memory*. Columbia University Press, 1992.

Vidal-Naquet, P. (1992a): *A Paper Eichmann – Anatomy of a Lie*. On-line (<http://www.anti-rev.org/textes/VidalNaquet92a/>).

Vidal-Naquet, P. (1992b): *Theses on Revisionism*. On-line (<http://www.anti-rev.org/textes/VidalNaquet85a/>).

Vidal-Naquet, P. (1992c): *On Faurisson and Chomsky*. On-line (<http://www.anti-rev.org/textes/VidalNaquet81b/>).

Zbořil, Z. (2001): *Nové a neutajované útoky a na pravdu a kolektivní paměť*, doslov k Lipstadt, D. E. (2001): *Popírání holocaustu*. Praha, Paseka.

Zeman, P. (2000): *David Irving a "osvětivská lež"*. Sborník *O dějinách a politice*, Praha Paseka.

Zeman, P. (1999): *Hitler o Osvětimi nevěděl! - tvrdí skandální kniha. Šedesát let po okupaci Čech a Moravy vycházejí bez povšimnutí odborníků publikace, které zamlčují nacistické zločiny*. Lidové noviny, 13. 3. 1999, s. 19.

Nizkor Project - <http://www.nizkor.org>

Anti-Defamation League - <http://www.adl.org>

Holocaust Denial on the Trial - <http://www.holocaustdenialontrial.org>, <http://www.hdot.org>

Documentary Resources on the Nazi Genocide and its Denial - <http://www.anti-rev.org>

The Stephen Roth Institute for the Study of Contemporary Anti-Semitism and Racism <http://www.tau.ac.il/Anti-Semitism/institute.html>

3.2.2005

<http://www.blisty.cz/2005/2/3/art21809.html>

AAARGH

THE WEBSITE WAS FOUNDED IN 1996 BY AN INTERNATIONAL TEAM

<http://vho.org/aaargh>

<http://aaargh.com.mx>

<http://litek.ws/aaargh>

THE QUARTERLIES OF AAARGH

<http://geocities.com/ilrestodelsiclo>

Conseils de révision

Gaette du Golfe et des banlieues

The Revisionist Clarion

Il resto del siclo

El Paso del Ebro

Das kausale Nexusblatt

O revisionismo em lingua português

Arménichantage

MAIL:

aaarghinternational@hotmail.com